

sandelig erkendes, at den højtærede Landbrugsminister har vist sig som en meget forsigtig Mand, naar han i dette Lovforslag kun stiller Krav om $\frac{1}{10}$ alene af Jordens Værdi.

Ifølge hin Overenskomst i 1855—56, som desværre ikke blev Lov, fordi Regeringen ikke vilde acceptere Forslaget, skulde den nævnte Trediedel eller Fjerdedel af Ejendommens Salgsværdi ved offentlig Auktion, hvis Overenskomst altsaa ikke naaedes, indbetales i Statskassen, men derfra udbetales Bondens efterladte. Saaledes tænker man sig det imidlertid ikke nu, idet man nu ønsker, at den Brøkdæl, der skal indbetales til Statskassen, skal forblive i Statskassen som et Udtryk for Statens Medejendomsret til en Del af Fæstejorden, dels som Følge af Værdistigningen af Jorden og dels som Følge af, at kun Staten kan løse Fæstetvangen. Naar det saaledes nu hævdes, at dette Beløb skal blive i Statskassen, er det Udtryk for den forandrede Tankegang paa dette Omraade, at Landets Jord i Henseende til Ejendomsretten er underlagt tre Parter, medens man en kort Periode i Midten af forrige Aarhundrede mente, at der kun var to Parter, der havde Ejendomsret til Jorden. Nu mener man, der er tre, en Sælger, en Køber og et Samfund. Gaar vi længere tilbage i dansk landboretlig Lovgivning, vil man overalt se, at saaledes har Tankegangen været langt tilbage og bliver det nu igen. Der er Eksempler i Massevis lige fra 1664 op til 1872 paa, hvorledes Samfundet Gang paa Gang dokumenterer sin Medejendomsret i Kraft af den store Indflydelse, det øver paa saavel Fæstejorden som paa Len og Stamhuse. Der er tre Parter, Godsejeren, der har den nominelle Ejendomsret, og som skulde svare Skatter og for øvrigt meget andet, som efterhaanden er faldet bort, Bonden, der har Brugsretten, og endelig Statsmagten, som har taget de meget væsentlige Skatter af Jorden, ja, disse var endog saa store, at da Hørsholm Gods i Aarene 1759—61 blev solgt til Selveje, kunde Bonden faa Ejendom og Jord mod at betale de offentligretlige Grundbyrder for den frie Jords Vedkommende. For den frie Jords Vedkommende var Prisen derimod 300 Rdlr. pr. Tønde Hartkorn. Renteværdien deraf er saaledes lig med Værdien af den offentligretlige Grundbyrde, som den blev præsteret ved faktisk Ydelse, enten det nu var i Penge eller Naturalpræstationer eller begge Dele. Se, det vil man efter Nutidens ejendomsretlige Be-

greber kalde for en meget væsentlig Grundværdibeskatning, thi den levnedede ikke Plads for den private Spekulation og heller ikke for Kapitalanbringelse. Da Grundbyrderne imidlertid senere blev fikseret ved Gammelskatten og den senere Land- og Ligningsskat i en fast Pengeydelse, medens Jordens Produkter steg meget stærkt i Pris, kom gradvis Jordens Værdistigning den private Besidder til gode i det Omfang, vi nu alle kender.

Det ærede Medlem fra Fuglebjerg (Martin Hansen) omtalte i Gaar de samme 10 pCts Indbetaling og fandt det overflødig at opholde sig derved. Det forekommer mig, at det ærede Medlem ser forkert paa denne Sag. Jeg synes, at vi baade af Hensyn til den gamle Betragtning, at alene Samfundet har paalagt Fæstetvang, og alene Samfundet kan løse Fæstetvang, og af Hensyn til den Omstændighed, at naar de ærede Parter ikke er blevet enige endnu, meget ofte fordi Lensbesidderen og den frie Godsejer ikke har villet sælge og derved er kommet i Besiddelse af en betydelig Kapital som Følge af Værdistigningen af Jorden, maa Samfundet sige: Nu har vi ladet den Lov bestaa gennem saa og saa lang Tid, og da Parterne ikke er blevet enige, maa vi have Loven lavet om; thi De maa huske, at Loven af 1861 var Folketinget og Demokratiet aldrig tilfreds med.

Der er en sidste Grund for det Parti, for hvilket jeg er Ordfører, til at ønske denne Sag endeligt afgjort og det ret hurtigt. Det er den, at man indser det for alle Parter formaalstjenlige i at komme til en Afslutning af tidligere Tiders store Uligheder i Landets Jords offentligretlige Forhold. Man vil nu, at al dansk Jord snarest muligt kan blive stillet ens i Henseende til Beskatning, Handel og Om sætning og offentlige Grundbyrder i det hele. Det forekommer os da, at denne lille Sag maa kunne afgøres, og den bør ikke ligge som en Hindring for at gaa over til disse mere moderne Former for de nævnte offentlige Forhold. Og den Omstændighed, at den privilegerede Valgret vel bestaar endnu, idet Grundloven af 1866 er i Kraft endnu, men at den ikke mere har Flertal i Landstinget, turde pege i Retning af, at der er Sandsynlighed for, at dette gamle Venstrekrav nu kan afgøres, saa at vi kommer bort fra den sidste Rest eller en af de sidste Rester af de fortidige Byrder paa den saakaldte frie Jord. Jeg vil haabe, at der derved aabnes Adgang til Løsning af Jordspørgs-